

sumatur scire jura privata aut particularia facta, cap. *Licet* 1, De constitut. in 6, sequitur aperte, quod non censeatur ea velle revocare, nisi ea exprimat.

(49. Secunda regula est: privilegium prius concessum non tollitur, nec tacite revocatur per privilegium posterius priori contrarium, nisi illius prioris fiat mentio specialis; cum enim privilegium sit jus privatum et particulare, præsumitur, quod princeps concesserit privilegium secundum ex ignorantia primi, si de illo nullam mentionem fecit; adeoque secundum concessum privilegium censetur subreptitium et invalidum. Argum. cap. *Cum ordinem* 6, De rescriptis, cap. *Ex parte* 12, De offic. delegat., cap. *Veniens* 19, De præscriptionibus, cap. *Licet* 1, De constitut. in 6, et late id declarat glossa, in cap. *Sicut* 1, De rescriptis, verb. *Mandatum*.

(50. Tertia regula: Per sententiam latam contra privilegium a principe, qui potuit privilegium concedere, non revocatur privilegium tacite; sed potius reprobatur, id est tanquam defectuosum, seu invalidum rejicitur, et sic non tanquam prius validum aufertur, seu tacite revocatur. Arg. c. *Suborta* 21, De sent. et re judicat.

(51. Privilegium mere gratiosum subdito concessum potest ex justa causa revocari a concedente, vel ejus successore, seu superiore valide et licite; sine justa autem causa valide quidem, sed illicite. Communissima, et satis clara, unde non indiget probatione.

(52. Si autem privilegium mere gratiosum sit concessum non subdito, nequit amplius revocari. *Communis* cum Pirrhing, *loc. cit.*, num. 186; Suarez, lib. viii, *De legibus*, cap. 37, num. 2; Reiffenstuel, *loc. cit.*, num. 121. Et ratio est, quia, postquam privilegium fuit acceptatum, transit in pactum seu contractum, quo proprie dictum jus acquiritur privilegiato, quod non subdito auferi nequit; tale enim privilegium concessum non subdito, quamvis ab initio sit contractus voluntarius, ex post facto tamen est necessitatis, ut dicit Glossa, in cap. *Decet* 16, De regul. juris in 6, verb. *Nota ulterius* in fine, juxta illud vulgatum: « Quod a principio est voluntatis, ex post fit necessitatis; » arg. l. *Sicut* 5, cod. *De obligat. et actionib.*

(53. Hinc per dictam rationem privilegia, quæ imperatores, alique principes concesserunt ecclesiis, nequeunt amplius revocari. Sic expresse Glossa, in cit. cap. *Decet*; Pirrhing, *loc. cit.*, num. 186; Reiffenst., *loc. cit.*, num. 122; Layman, *loc. cit.*, c. 23, num. 25, et alii passim.

(54. Privilegia remuneratoria, vel per modum pacti, seu contractus onerosi concessa etiam subdito, nequeunt amplius revocari, nisi ex gravi causa spectante ad bonum commune, et cum compensatione aliqua juris ablati. Pirrhing, *loc. cit.*, num. 187; Reiffenstuel, *loc. cit.*, num. 122; Engel, *loc. cit.*, num. 22; Suarez, *loc. cit.*, cap. 37, num. 5 et seqq., et alii passim; et ratio est, quia etiam princeps tenetur servare pacta, præ-

sertim onerosa, inita cum subditis. Arg. cap. 1, *De probationibus*, adeo ut ab eis recedere non possit, etiam de plenitudine potestatis, ut notat Fagnanus, in cap. *Antigonus*, num. 7, De pactis. Et ratio est, quia princeps ex pacto præsertim oneroso obligatur jure naturali, ac divino, cui et Papa, et imperator subjiciuntur; et licet ob publicam necessitatem possit rescindere contractum cum subdito initum, non tamen potest juste illum omnino privare re sua sine ulla compensatione, cum princeps non sit absolutus dominus rerum subditi.

(55. Privilegia regularium non sunt omnia a concilio Tridentino revocata, sed plurima ab eodem sunt confirmata. *Communis* textu expresso in eodem concilio, sess. xxv, *De regular.*, cap. 20, ad finem, ubi in plurimis privilegia regularium firma et illæsa asserens, ac denuo confirmans, sic expresse habet: « In cæteris omnibus præfatorum ordinum privilegia et facultates, quæ ipsorum personas, loca et jura concernunt, firma sint et illæsa. »

(56. Omnia, et singula privilegia regularium ante concilium Tridentinum eis concessa, quæ adversantur decretis, in sess. xxv, *De regul. et monialib.*, sunt revocata ab eodem concilio. *Communis*, per text. ejusdem concilii *cit.*, sess. xxv, *De regularibus*, cap. 22, ubi ab omnibus regularibus « omnia et singula in superioribus decretis contenta observari præcipit, » etc. « Non obstantibus eorum omnium et singulorum privilegiis sub quibuscunque verborum formulis conceptis, ac mare magnum appellatis, etiam in fundatione obtentis, nec non constitutionibus et regulis etiam juratis, atque etiam consuetudinibus, vel præscriptionibus, etiam immemorabilibus, » etc.

(57. Item revocata sunt privilegia illa regularium ante Tridentinum eis concessa, quæ adversantur præcedentium sessionum decretis habentibus supradictam, vel similem clausulam privilegiorum revocatoria: « Non obstantibus quibuscunque privilegiis, » etc. *Communis*. Et ratio est, quia, ubi adest expressa clausula privilegiorum revocatoria, de revocatione dubitare non licet; in claris enim, et expressis non datur interpretatio, vel voluntatis conjectura. L. *Licet imperator*, ff. *De legatis* 1, et l. *Ille, aut illa*, ff. *De legatis* 3. Unde Glossa communiter recepta in cap. *Cum dilectis* 8, De consuetudine, verb. *Nec juri communi*, sic expresse habet: « Ubi verba non sunt ambigua, non est locus interpretationi, sed ubi sunt dubia, necessaria est interpretatio; » et concordat c. *Ad audientiam* 12, *De decimis*, et cap. *Porro* 7, De privilegiis.

(58. An autem revocata censeantur non solum illa regularium privilegia, quæ adversantur alicui ex decretis concilii Tridentini *cit.*, sess. xxv, *De regularibus*, vel alicui ex decretis præcedentium sessionum habentibus supradictam expressam clausulam privilegiorum revocatoriam: « Non obstantibus quibuscunque privilegiis, » etc., sed illa quoque, quæ adversantur, seu con-

traria sunt decretis aliarum sessionum (excepta dicta sess. xxv, *De regularibus*) et clausulam privilegiorum revocatoriam expressam non habentibus, ita ut per bullas confirmatorias privilegiorum regularium nunquam censeantur confirmari, sed potius pro invalidis declarari per illam clausulam: « Dummodo sacris canonibus et decretis concilii Tridentini non adversentur? » Non conveniunt doctores; Donatus enim tom. I, part. i, tract. 11, quæst. 15, a num. 4; Peyrin., in *Declarat. privilegiorum*, tom. II, in *Constit. 1 Gregorii XIII*, num. 3, et alii, tenent sententiam affirmativam. Suarez autem lib. viii, *De legibus*, cap. 18, in fine; Rodriguez, tom. I *Qu. regular.*, quæst. 6, art. 7; Miranda, *Manual. prælat.*, tom. II, quæst. 8, art. 3, vers. *Sed alii*, et plures alii, signanterque Reiffenstuel, lib. v *Decretal.*, tit. 33, a num. 116 ad num. 118, et a num. 139 ad 146, defendunt sententiam negativam, dicentes quod illa regularium privilegia, quæ adversantur, seu contraria sunt decretis aliarum sessionum (excepta dicta sess. xxv, *De regularibus*), et clausulam privilegiorum revocatoriam expressam non habentibus, probabilissime non censeantur revocata ab eodem concilio, nec eximuntur a confirmatione per illam clausulam, « Dummodo sacris canonibus, et decretis conc. Trid. non adversentur. » Vide ipsum Reiffenstuel, *loc. cit.*, ubi pluribus rationibus, et juribus adductis, contrariisque argumentis solutis, solide et fuse hanc sententiam propugnat.

(59. Regulares non possunt nec in foro conscientie uti suis privilegiis, quæ sunt expresse revocata a concilio Tridentino. *Communis*, ac certa; sententia enim contraria fuit expresse damnata ab Alexandro VII, die 18 Martii 1666, propositione 36, in ordine, ibi: « Regulares possunt in foro conscientie uti privilegiis suis, quæ sunt expresse revocata per concilium Tridentinum. » (60. Imo regulares non possunt in foro conscientie uti suis privilegiis a concilio Tridentino expresse revocatis, nec in locis, ubi Tridentinum concilium non est receptum. Sic cum aliis solide probat Viva ad dictam propositionem 36, num. 10. (61. Qui, *ibidem*, num. 11, ex communiori dicit, neque posse regulares in foro conscientie uti suis privilegiis solum implicite a Tridentino revocatis; quia Tridentinum condendo legem in contrarium, illam revocavit implicite; et in bullis confirmatoriis privilegiorum regularium addi solet clausula illa, « Dummodo decretis concil. Tridentini non adversentur, » adeoque neque iis possunt regulares uti in foro conscientie, quidquid in contrarium docuerit Rodriguez cum Miranda et Portello, quos postea cum aliis secutus est Reiffenstuel, *loc. supra cit.*

(62. Quamvis multa regularium privilegia, tum per concilium Tridentinum, tum per varias pontificias constitutiones fuerint vere revocata; adhuc tamen multa, et plurima alia existunt, quæ nec dicto concilio Tridentino, nec dictis constitutionibus pon-

tificiis adversantur, seu contraria sunt, et consequenter non sunt ab eis revocata, uti clare patet in compendiis privilegiorum regularium recenter editis, et juxta decreta conc. Trident. et aliarum Pontificiarum constitutionum reformatis, et signanter « in nostro privilegiorum compendio primitus, compilato ab Alphonso de Casarubios Hispano; » et postea per *Hieronymum a Sorbo* omni debita cum reverentia, et obedientia erga Sedem Apostolicam juxta decreta conc. Trid. et aliarum Pontificiarum constitutionum reformato, in quo nullum privilegium a conc. Trident. vel aliqua Pontificia constitutione usque ad Clementem VIII (sub quo reformatum fuit) reperitur revocatum, et tamen plurima in illo reperiuntur privilegia etiam nulli posteriori constitutioni pontificie contraria, nec « per usum contrarium, vel non usum, renuntiationem, præscriptionem, » vel aliam viam amissa. Sic Reiffenstuel, *loc. cit.*, a num. 323; Kazenberger, *loc. cit.*, n. 441, et alii.

(63. Alia, vide verb. ORACULA VIVÆ VOCIS per tot, hic autem pro complemento tandem sit.

Constitutio Clementis XII, in qua nonnullas Apostolicas litteras ordinibus regularibus et mendicantibus a piæ mem. Benedicto Papa XIII concessa moderatur, ac reducit ad terminos juris communis, concilii Tridentini et constitutionum Apostolicarum.

« CLEMENS, episcopus, etc.

« Romanus Pontifex, quem cælestis patrifamilias vineæ suæ custodiendæ præposuit, diu noctuque operarios impigre in ea laborantes, circumspicit, congruam, imo amplam mercedem eis largiturus, ut vinea, probis agricolis hoc pacto ad eam alacrius excolendam incumbentibus, uberiori proventu fructificare possit.

« Sane fel. record. prædecessor noster Benedictus Papa XIII, strenuas ordinum Regularium et Mendicantium cohortes, hanc Domini vineam, atque agrum Ecclesie indesinerenter colere conspicatus, ac paterno erga eos animo affectus, quo etiam Nos ipsi utique afflicimur, plura eis privilegia concessit, ratus ea pari voluntate universim excipienda: quod tamen secus evenisse, Nos ad supremi sacerdotii apicem, disponente Domino, eveci, ægre intelleximus; inde nimirum præter omnem expectationem Nostram variis litibus et controversiis exortis, ac nisi opportune occurratur, fortasse in posterum exorituris. Quare nonnullis ex hujusmodi litteris et constitutionibus Apostolicis mature perpensis ad sedandos rumores propterea excitatos, mutuaque, et vere Christianam inter episcopos et regulares familias, ac etiam sæculares ordines et sodalitates, publicasque universitates benevolentiam et pacem ubique in ecclesia servandam, de consilio nonnullorum ex venerabilibus fratribus nostris S. R. E. cardinalibus in hanc sententiam devenimus, ut subsequentibus litteris et constitutionibus

eodem Pontifice Benedicto sedente vulgatis, moderationem aliquam auctoritate nostra adhibendam esse decerneremus. Litteræ vero ipsæ et constitutiones ordinibus regularibus pridem concessæ hæc sunt.

« Editæ iv Idus Dec. an. 1725, quæ incipiunt : *Paterna*.

« Aliæ ix Kal. Jun. an. 1726, quæ incipiunt : *Ratio Apostolici ministerii*.

« Aliæ iii Nonas Julias ejusdem anni, quæ incipiunt : *Singularis devotio*.

« Aliæ viii Augusti ejusdem anni, quæ incipiunt : *Exponi nobis nuper fecerunt*.

« Aliæ Kalendis Septembris ejusdem anni, quæ incipiunt : *Vitæ et morum integritas*.

« Aliæ Kal. Jan. anni 1727, quæ incipiunt : *Libenter*.

« Aliæ v Nonas Martias ejusdem anni, quæ incipiunt : *Loca sancta*.

« Aliæ Kalendis Aprilis ejusdem anni, quæ incipiunt : *Ex quo sedes*.

« Aliæ v Nonas Aprilis ejusdem anni, quæ incipiunt : *Summe decet*.

« Aliæ vii Kal. Junias ejusdem anni, quæ incipiunt : *Pretiosus*, cum declarationibus sub die xxviii Septembris anni 1728, ab eodem Pontifice factis super quibusdam dubiis circa intelligentiam rerum in ipsa constitutione contentarum exortis.

« Aliæ xxi Mart. anni 1729, quæ incipiunt : *Exponi nobis fecit*.

« Aliæ demum vii Kalend. Apr. ejusdem anni 1729, quæ incipiunt : *In sede*.

« Quamvis autem hæc omnia et singula ex ejusdem recolendæ memoriæ Benedicti pia, et laudabili erga regularium familias voluntate profecta fuerint, quos ipse ob eorum zelum de salute animarum, religionis fervorem, doctrinam, et regularis disciplina observantiam, magna ac vere paterna dilectione prosequatur, concessa, extensa, decreta, confirmata et declarata fuerint; Nos, tamen, qui post varias altercationes et difficultates de eisdem litteris et constitutionibus excitatas, et optatam sanctæ Dei Ecclesiæ tranquillitatem præ oculis habemus, volentes, ut universis Domini gregis pastoribus, ac præsertim venerabilibus fratribus patriarchis, archiepiscopis et episcopis in partem sollicitudinis nostræ vocatis, liberum jurium suorum, quæ summi Dei gloriam et animarum salutem respiciunt, in illorum diocesis exercitium servetur, quæque illud quomodocumque impedire et lædere fortasse possunt, pro virili nostra penitus amovere cupientes, quemadmodum alias Romani Pontifices antecessores nostri sæpius egerunt; Nos quoque ad præservandum iisdem patriarchis, archiepiscopis et episcopis, ac quibuscumque aliis ordinibus, ac cæteribus ecclesiasticis, et sæcularibus suorum jurium exercitium et possessionem, amovendamque quarumque dissensionum, et litium occasionem, ex concessa nobis divinitus Apostolicæ potestatis plenitudine, eorundem antecessorum nostrorum Pontificum Romanorum vestigiis inherentes, statuimus et decernimus de omnibus et singulis prædi-

ctis litteris et constitutionibus, quæ ab eodem antecessore nostro Benedicto prodierunt, nec non de omnibus privilegiis, gratiis, favoribus, indultis, exemptionibus, facultatibus et declarationibus in iisdem contentis, eam deinceps decisionem ac iudicium, etiam in foro conscientie habendum, quod sive ex jure communi, sive ex decretis et constitutionibus Apostolicis, sive alias, legitime habebatur, antequam eadem litteræ, et declarationes ab eodem Benedicto concessæ fuissent, perinde scilicet ac si illæ non emanassent; ad quam dispositionem, ejusque pristinum statum, ac terminum, omnia superius enuntiata omnino reducimus, et reducta esse volumus, ita ut in posterum supradicti ordines regulares eorundem litterarum et constitutionum usu, commodo et effectu penitus carere debere intelligantur.

« Hinc ad præmissorum effectum pro nullis, et infectis haberi volumus omnia decreta irritantia prohibitiones, declarationes, mandata, et quæcumque in litteris et constitutionibus prædictis quomodolibet apposita, atque alia eorundem occasione facta, huic reductioni, decreto et voluntati nostræ quomodocumque adversantia, quibuscumque ea essent concepta formulis, ac præservationibus, declarationibus, modificationibus, restrictionibus, explicationibus, derogatoriis derogatoriis, aliisque validissimis, efficacissimis et inviolabilibus clausulis, præsertim, quod semper in data cuiusque constitutioni illarum revocatorie, in posterum edendæ, posteriores censeantur; etiam motu proprio, et potestatis plenitudine, ac ex certa scientia; etiam consistorialiter, etiam pro conservatione status regularis, etiam in vim contractus, et stipulationis inter Sedem Apostolicam, et ordines prædictos initæ, quam ad hujusmodi effectum rescindimus, et ex nunc rescissam, nulliusque roboris, et momenti esse volumus et decernimus; ideoque omnes dissensiones, altercationes et lites eorum quibuscumque iudicibus ordinariis, extraordinariis et commissariis, etiam a causarum Palatii nostri auditoribus, et S. R. E. cardinalibus, etiam de latere legatis nec non quacumque eorundem cardinalium congregatione, prædictarum litterarum et constitutionum occasione, jam motas, necdum decisas, aut finitas, vel etiam, quæ jam decisæ essent, si modo tractum habeant successivum, easque rursus in posterum excitari contingat, juxta juris communis, conc. Trid. decretorum et constitutionum Apostolicarum, ac præsentem hanc nostram dispositionem, nec aliter decidendas esse præcipimus. Futura vero dubia et difficultates ubicumque, et quomodocumque oriantur, ad Nos et Sedem Apostolicam, ad quam Pontificiarum constitutionum, atque ecclesiasticarum sanctionum interpretatio pertinet, referenda esse decernimus.

« Itaque omnia et singula hactenus memorata, nec non præsentia, etiam ex eo quod causæ, ob quas emanaverint, compro-

balæ, expressæ et verificatæ, aut in præmissis interesse habentes vel prætendentes, ad hoc vocati, citati et auditi non fuerint, neque eisdem consenserint, vel alias ex quocumque capite, prætextu, colore, ingenio vel causa, de subreptionis vel obreptionis, aut nullitatis vitio, vel intentionis nostræ, sive alio quovis defectu notari et impugnari, argui, infringi, retractari, in jus vel controversiam vocari, ad terminos juris reduci, aut contra eas quodvis gratiæ, vel justitiæ remedium impetrari, seu concedi nullatenus posse; sed eas, ac omnia, et singula in eis contenta semper, et perpetuo valida, firma et efficaciac esse, et fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere, ac ab omnibus et singulis, ad quos spectat, et pro tempore quomodolibet spectabit, inviolabiliter observari, omnino statuimus; sicque, et non alias per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum Palatii nostri auditores, ac prædictæ S. R. E. cardinales, etiam de latere legatos, vicelegatos, dictæque Sedis nuntios, quavis auctoritate fungentes, sublata eis, et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi, definiendi et interpretandi facultate et auctoritate, iudicari, definiendi et interpretari debere, ac irritum et inane, si secus super his a quocumque quavis auctoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari, decernimus et decretum esse volumus; non obstantibus præmissis, nec non nostra, et cancellariæ Apostolicæ regula de jure quæsit non tollendo, nec non omnibus, et singulis prædicti Benedicti prædecessoris, declarationibus super dubiis, aliisque constitutionibus et ordinationibus Apostolicis, nec non omnium et singulorum ordinum prædictorum, ac eorum cuilibet, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis, etiam mare magnum, vel alias quomodolibet nuncupatis, litterisque Apostolicis sub quibuscumque tenoribus et formis, cum quibuscumque etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, ac irritantibus, aliisque decretis in genere, vel in specie, etiam motu proprio, et consistorialiter, ac alias quomodolibet in contrarium præmissorum, concessis, confirmatis et pluries innovatis: quibus, omnibus et singulis, etiam pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa et individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu, quævis alia expressio habenda, aut alia exquisita forma ad hoc servanda foret: eorum omnium et singulorum tenores, iisdem præsentibus pro plene et sufficienter expressis, et de verbo ad verbum insertis habentes, illis alias in suo robore permanentibus, latissime et plenissime hac vice duntaxat specialiter et expressè derogamus, cæterisque quomodolibet contrariis quibuscumque.

« Volumus autem, etc.

« Nulli ergo omnino hominum, etc.

« Datum Romæ apud S. Mariam Majorem anno Incarnationis Dominicæ 1732, iii Kalendas Aprilis, pontificatus vestri anno secundo.»

ADDITIONES EX ALIENA MANU.

(64. De singulis modis, quibus privilegia amittuntur, agere pro dignitate, immensi esset laboris. Vide de iis, ubi necessitas postulet, Greuebr, *De privileg. religios.*, tract. 1, disp. 5 per tot. (65. Paucis disserendum de revocatione tantummodo privilegiorum.

(66. Et quoad revocationem privilegiorum, adhiberi solet distinctio, utrum subdito, an non subdito privilegium concessum sit, sic ut illo quidem casu revocatio sæpe principi permissa sit, hoc non item; Gail., observ., l. iii, observ. 60, n. ult.; Merul., in *Prax.*, tit. 4, cap. 3, n. 33. (67. Ast cum non magis subjecti fraudandi sint suis commodis, quam hisce fides ex jure gentium servanda certe sit, nulla sufficiens ratio apparet talis distinctionis, sive quæstio sit de privilegiis indultis ex mero beneplacito principis, sive de istis, quæ descendunt ex præcedenti quodam contractu seu causa.

(68. Rectius meo iudicio sentiunt, qui principi tribuunt facultatem revocandi in iis privilegiis, quæ profluxerunt ex mera ejus liberalitate, non præcedente vel subsequente conventionione, et obligatione, quæque ipse indefinite sine ulla temporis adjectione concessit, aut (quod non infrequens) circa quæ tempore concessionis sibi potestatem revocandi, mutandi, diminuendive nominatim reservavit; eo quod hæc non alio, quam precarii jure, videri possunt haberi, atque possideri ab illis, quibus sunt acquisita; nec ullam inferre dici potest injuriam, qui repetit concessa precario, aut utitur jure sibi reservato, et quidem tametsi nulla penitus causa revocandi subesset. Besold., *Delibat. Jur. ad Pandect.*, lib. 1, n. 12; Anton. Matth., *De Auction.*, l. ii, c. 7, num. 51.

(69. Sin autem mediante contractu interveniente causa onerosa ob factum aliquod impletum, vel implendum, aut dationem præsentem, vel futuram constet, privilegia concessa vel ob benemerita talia, et operas navatas, quæ sæpe tanti valent, quanti pecunia: non nisi ex causis justis legitimis, et satis gravibus de novo emergentibus ea jure revocat princeps. Besold., *ubi supra*; Zoes., in *Comment. ad Pandect.*, l. 1, tit. 7, n. 30.

(70. Nec aliter dijudicandum est de privilegiis illis, quæ cum ex mera benevolentia principum indulta essent, jurejurando tantquam leges fundamentales tempore suscepti imperii fuerunt a successore firmata. Besold., *eod. loc*

(71. Quod si privilegia, vel ad certum numerum annorum, vel in perpetuum impetrata ita sint, ut manifesto constet obreptum concedenti, vel veritate suppressa, vel suggesto mendacio; impetrationis ef-

fectu quantocius privari a principe possunt tales precatore.

(72. Justa itidem revocationis causa erit, si probatum sit, artifices, opifices, aliosve similes privilegio sibi concessio contra intentionem principis concedentis in fraudem aliorum subjectorum abuti; Zoes., *ibid.*, n. 9; Jacob. Coren., *observat.* 27, n. 37. (73. Uti si obtentu privilegii sibi ipsi jus dicant, factis magis, et violentiis, ac armis de privilegio contententes, quam implorato iudicis competentis auxilio. *Iidem auctores, iisdem locis.*

(74. At nota, hæc procedere, si tota illa societas artificum sic privilegio sit abusa. Si enim, cum universitati indultum esset, per membra quædam ejus singularia sine ipsius universitatis assensu sub velamento privilegii peccatum fuerint; iniquum erit, ex paucorum forte facto, insonles quoque cæteros, atque ipsam universitatem quæsito jure fraudari. Gayl., *Observat.* l. II, *observ.* 60, num. 15.

ARTICULUS IV.

Quoad ea quæ concernunt privilegia vivæ vocis oraculo concessa.

Vide verb. ORACULA VIVÆ VOCIS per tot.

ARTICULUS V.

Quoad ea quæ concernunt privilegium fori et privilegium canonis.

Vide verb. CLERICUS, art. 2 per tot.

APPENDIX EDITORUM CASINENSIVM.

De privilegii natura, ejusque usu, atque extensione.

(1. Privilegium est lex privata, speciale aliquod beneficium aut favorem, contra vel præter jus concedens. Ita S. Anton., p. I, tit. 19, c. 1; Suar., Pirrhing, aliq. comm. Hinc de ratione privilegii est, ut concedat aliquid speciale, quod jure communi concessum non erat; « neque enim privilegia aliquibus concederentur, si præter generalem legem nulli aliquid speciale indulgeretur. » Ex can. fin., § Si ergo, caus. 25, q. 1.

(2. Privilegium differt a lege: 1. quia privilegium immediate spectat bonum personæ aut loci, collegii seu universitatis private: lex immediate intendit bonum totius multitudinis; 2. lex semper astringit ad sui observantiam eos, in quos fertur; non ita obligat ad sui usum privilegium illos, quibus collatum est, cum invito beneficium non detur, juxta Reg. invito 69, ff. (v. infra); 3. per legem constituitur jus; per privilegium privilegiatus eximitur a jure. Vasquez, D. 115, c. 1, n. 2 et 3, aliq.

(3. Differt a dispensatione: 1. quia dispensatio semper est adversa legi, in qua dispensat; privilegium vero, etsi aliquando sit contra legem, aliquando tamen etiam est præter legem; 2. dispensatio fere sine du ratione aut notabili stabilitate conceditur; privilegium contra datur cum stabilitate aliqua ad modum legis; 3. dispensatio plerumque ad unum duntaxat actum, v. g. ad

matrimonium contrahendum, ad ordinem suscipiendum, etc., datur; privilegium autem ad actus plures. Suarez, lib. VIII *De leg.* c. 2, n. 10; Layman, Schmalzgrueber, aliique.

(4. Differt a gratia vel beneficio; quippe beneficia, gratiæ, etc., ad unum solummodo se possunt extendere; sic absolutio ab excommunicatione incurta, est gratia et beneficium, non tamen privilegii rationem habet, cum per se nullum jus, vel facultatem tribuat; e contra de ratione privilegii est, ut ad omnem actum generis privilegiati immunitatem concedat illi, cui datum est, quasi legis permissionem obtinisset. Suarez, l. c.

(5. Quæres, an quando dubitatur, an privilegium sit concessivum, an vero declarativum tantum, id intelligendum sit de concessivo, an solum de declarativo? Resp. intelligendum de concessivo, ita abbas, Felin., Azor., Salas., Suar., apud Schmalzgrueberium, ad tit. ex de privileg., § 1, n. 11. Ita, si episcopo concedatur facultas et privilegium, ut testari possit, intelligi illud debet non de bonis patrimonialibus, de quibus jure communi testari potest, sed de ecclesiasticis, quæ acquisivit ratione ecclesiæ, cui præest; sic, si detur privilegium, ut procedatur in causa, appellatione remota, intelligitur de justa appellatione nam si injusta sit appellatio, ea semota, procedere quilibet iudex potest.

Idem dicendum de aliis casibus; et ratio horum omnium est, quia alias privilegium nihil speciale concederet, et verba gratiam continentia, cæteris paribus, continent tantum, quantum possunt. Schmalzgrueber, *ib.*, n. 11.

(6. Quæres amplius: utrum ad valorem privilegii requiratur justa causa? dicendum concessionem privilegii, etiam sine causa factam, validam esse, modo nil aliud obstet. Ita Suarez l. VIII *De leg.*, c. 21, n. 4; Pirrhing, ad tit. ex de privileg., n. 12; Reiffenst., ad tit. cit., n. 36; Schmalzgrueber, l. c., n. 17, aliique communiter.

(7. Addimus, modo nil aliud obstet; quippe non valet privilegium datum contra jus naturale, vel divinum. Can. lege, 1, dist. 10, quidquid enim bonis moribus adversatur, invalidum est. Nec etiam valet datum in magnum universalitatis damnum, vel contra manifestam ejus utilitatem, L. Jubemus 15, *De sacr. Eccles.*; Schmalzgrueber, n. 6.

(8. Similiter « Pontifex non solet concedere privilegia adversus se, quatenus imminuant ejus dignitatem, utpote quam non potest dividere vel diminuere; neque illa, quæ sunt ecclesiasticæ gubernationi contraria, quod foret abusus suæ potestatis et prodigalitas, quæ in Pontifice non præsumitur. Nec etiam valent data in grave damnum tertii, nisi bonum, quod ex privilegio dato speratur eliciendum, multo sit melius. » Schmalzgrueber, *cit.*, n. 19.

(9. Illud hic haud omittendum, nempe ut licite conferantur privilegia, semper requiri justam causam. Suarez, Palao, Pirrhing,

Reiffenst. apud cit. Schmalzgrueberium (*ib.*, n. 18). Siquidem « privilegium vel est contra jus, vel præter jus concessum. Si primum, repugnat justitiæ distributiæ, quæ exigit, ut a communi obligatione sine causa nemo eximatur. Si secundum, concessio talis sapit acceptionem personarum, et introducit improprietatem inter membra communitatis, sicque aliis non privilegiatis dat occasionem invidiæ et perturbationis. » Ita in terminis Schmalzgrueber, l. c., n. 18.

(10. Privilegium potest esse vel derogatorium juris communis vel tertii. Posteriori casu, nempe si sit contrarium juri tertii vel consuetudini, aut statuto speciali, ut vim habeat privilegii hujusmodi, addi debet clausula derogatoria hujus juris, consuetudinis aut statuti, etiam tum, quando motu proprio, conceditur. Suar. 1, 8, *De leg.*, c. 14, n. 8, et c. 22, n. 11, aliique siquidem concedens tale privilegium nunquam præsumitur, specialibus jurebus derogare, nisi illorum mentionem faciat, eo quod præsumatur illa ignorare. Schmalzgrueber, *ib.*, n. 20.

(11. At si privilegium juri communi deroget, probabilius sufficit ipsa concessio privilegii, sine adjuncta clausula derogatoria juris communis; quippe concedens « non præsumitur ignorare jus commune, sed potius illud scire (c. Licet, 1, *De constitut.* in 6); ergo dum privilegium concedit, quod derogat juri communi, præsumitur per privilegium velle eidem derogare; alias nihil omnino concederet et efficeret actionem inutilem. » Idem, l. c., n. 21. Procedit hoc etiam de privilegio concessio adversus aliud privilegium insertum corpori juris communis; hoc ipso enim, quod juri communi insertum sit, præsumitur non ignorari a concedente, consequenter, dum privilegium adversus illud concedit, velle illi derogare. Idem Schmalzgrueber, n. c.

(12. « Bene tamen huic doctrinæ limitationem addit Palao... dummodo jus commune non resistat; nam si jus commune resistit derogando, vel revocando hujusmodi privilegia, debet privilegio tali, ut effectum habeat, addi clausula derogatoria juris communis, alias nullius valoris erit; et ratio est, quia lex sic fortificata derogat omni privilegio non munito clausula illius legis derogatoria; igitur nisi efficacia clausulæ sic fortificantis tollatur per aliam ejus derogatoriam, privilegium adversus jus commune datum habere effectum nequit. » Idem, n. 22.

(13. « Dubitatur: quando concessio privilegii effectum habeat? Resp. cum distinctione, vel enim privilegium concessum est motu proprio concedentis, vel ad instantiam privilegiati per litteras, vel procuratorem facta. Simotu proprio (idem dicendum, si ad instantiam alicujus tertii, sine mandato tamen privilegiati) concessum est privilegium, regulariter effectum non habet ante acceptionem, et consequenter ante notitiam sufficientem privilegii dati (75). At si privilegia-

(75) « Ex quo sequitur, privilegiatum (in hoc casu) regulariter ante notitiam privilegii sibi dati,

tus ipse per litteras aut procuratorem pro eo antea supplicavit, effectum per se habet a die concessionis illius et expeditionis, seu a die datæ, ut aiunt, et non primum a die præsentatæ. » Idem, n. 29.

Excipitur priori casu, quando per se, ac motu proprio concedens privilegium, vult illud statim habere effectum suum a die concessionis. Accedit, quia nonnulla privilegia auferunt aliquod onus a privilegiato, v. g. solvendi pœnam, decimas, etc., proindeque non est ratio, cur ea non possint habere effectum suum illico a die concessionis, dummodo ex post facto acceptentur a privilegiato; sicut a pari legatum in testamento relictum, secuta ex post facto acceptatione, cedit seu debetur legatario a die mortis testatoris. L. Si tibi 86, § Cum servus, 2, ff. *De legat.* 1. Idem, n. 30.

(14. Privilegii usum quoad spectat: quæritur privilegiatus teneatur uti suo privilegio? R. Distinguendo inter privilegium commune et singulare, privilegio communi tenetur uti quilibet, qui est de communitate, cui illud concessum est, quia si non uteretur, saltem pro illo actu, quo ipse non utitur, censeretur eidem renuntiare: quod fieri nequit, quippe privilegio communi renuntiare privatus non potest. (Vid. dicta a Lucio nostro sub num. 12 et seq., art. 3, h. Rubricæ.)

(15. E contra privilegio privato, et quod ipsi privilegiato proprium, ac specialiter concessum est, per se loquendo, nemo tenetur uti: Suarez, Palao, Pirrhing, aliique apud Schmalzgrueberium, loc. cit., num. 98. Ratio est, quia quod in favorem alicujus factum est, non debet in gravamen ejus retorqueri, Reg. 61, in 6, esset autem magnum gravamen, si privilegiatus teneretur uti suo privilegio etiam contra suam voluntatem.

(16. Diximus per se loquendo; nam per accidens privilegiatus potest aliquando obligari ad privilegii sui usum: potest quippe contingere, ut privilegium removeat obicem, quo remoto, privilegium afficit obligatio juris communis; ut fit in eo, qui privilegium habet audiendi missam tempore interdicti; tunc enim die festo tenetur audire missam ex præcepto Ecclesiæ, quod obligat omnes non impeditos. Suarez, l. VIII *De legib.*, c. 23, n. 8; Schmalzgrueber, n. 99.

(17. « Dub. utrum privilegiatus uti possit privilegio suo adversus alium pariter privilegiatum? Duobus modis dici possunt duo pariter privilegiati: 1. quia æqualia privilegia habent, et in re simili; ut si exemptus es a decimis solvendis, et alter similiter exemptus; 2. respective, et cum mutua oppositione in ordine ad usum ejusdem privilegii, ita ut si concurrant, sibi invicem opponantur; ut si exemptus es a solvendis decimis, alter privilegium habeat percipiendi decimas a quocunque, qui in territorio suo existit; item, si tu habens privilegium,

nec valide, nec licite illo uti. » Schmalzgrueber, loc. uti supra cit., num. 30.